

עלי קוגליה וכד הזהב

עיראק

לפני אלף ומאתיים שנה,
בתקופתו של הכליף המפורסם
הרון אל רשיד, חי בבגדאד סוחר
בשם עלי קוגליה שאמור היה
לצאת לנסיעה ברחבי המדינה
עקב עסקיו. הוא מכר כמעט את
כל חפצי הבית והשכיר את בית,
והדבר יחיד שנותר היה למצוא
מקום בטוח לאוצרו הפרטי – אלף
מטבעות זהב.

לבסוף הוא החליט להכניס את
האוצר לכד גדול, וכיסה אותו
בשכבת זיתים. אחר כך סגר את
פיו של הכד והביא אותו לחבר,
גם הוא סוחר. הוא אמר לו:
"ידידי, אתה יודע שעלי לנסוע
לזמן מה. אנא, קח את כד הזיתים
הזה ושמור אותו עד שאחזור."
החבר הסכים מיד ואמר: "הנה
מפתח למחסן שלי. שים את הכד
במחסן וכשתחזור תמצא אותו
במקומו."
נסיעתו של עלי קוגליה התארכה
מעל למתוכנן. למעשה הוא נעדר
מבגדאד במשך שבע שנים.
באותו הזמן חברו לא חשב כלל

עליו ולא על הכד שנשאר במחסנו.
יום אחד סוחר זה סעד עם
משפחתו ותוך כך נסובה השיחה
על זיתים. אישתו של הסוחר
הזכירה שכבר זמן מה לא טעמה
מזיתים. "טוב שנזכרת" אצר
הבעל "זה הזכיר לי שעלי קוגליה
השאיר אצלי במחסן כד זיתים עוד
לפני שבע שנים, וביקש לשמור
אותו עד החזרתו מהנסיעה. אינני
יודע מה קרה לו, אך כשהשיירה
חזרה סיפרו שהוא הגיע עד
מצריים. יתכן והוא מת בינתיים,
כי לא חזר עד היום. אנו יכולים
לטעום מהזיתים, אם הם עוד
טובים. תני לי צלחת ונר. אגש

לשם ואביא קצת זיתים, ונוכל
לטעום אותם."
"לא, בעלי" אמרה אישתו "זה לא
נאה. דבר שהופקד לשמירתך הוא
קדוש, ואין לגעת בו. חוץ מזה,
אחרי שבע שנים הזיתים לא
יכולים להיות מתאימים לאכילה.
הם בוודאי מעופשים ומקולקלים.
ואם על קוגליה יחזור וימצא את
הכד פתוח, מה יחשוב עליך? לא,
תעזוב את הזיתים."
אך בכל זאת, אחרי הארוחה
הסוחר נכנס למחסן, פתח את
הכד וראה שהזיתים למעלה
התעפשו. הוא רצה לראות גם
האם כך הם גם בשכבה פנימית

טריים, ואחר כך נכנס בהסתר
למחסן, רוקן את הכד מהזיתים
המעופשים ומהזהב. הוא מילא
את הכד בזיתים טריים, סגר אותו

והחזיר למקום בו עלי קוגליה שם
אותו מלהתחילה.
חודש ימים מאוחר יותר שב עלי
קוגליה לבגדאד. מיד עם בואו
הלך לחברו הסוחר, שהביע

ותוך כך ראה מטבע זהב. הוא
הבין שהזיתים הם רק בשכבה
העליונה, ויתר הכד מלא זהב. מיד
החזיר את הזיתים לכד, סגר אותו
והזר לאישתו.

"אכן צדקת" אמר לה "הזיתים
מקולקלים, לכן סגרת את הכד כך
שעלי קוגליה כלל לא ירגיש
שפתחתי אותו, אם הוא יחזור
אי-פעם."

בימים הבאים חשב הסוחר הרבה,
איך לקחת לעצמו את הזהב של
עלי קוגליה בלי להתגלות אם
הידיד הותיק יחזור וישאל על
הכד.
בסוף הוא יצא לשוק וקנה זיתים

תחילה חשב שנפלה טעות כלשהי
וכדי לוודא רוקן את כל הזיתים
מהכד, אך לא מצא לו מטבע זהב
אחד.

"הייתכן" קרא "שחברי שדד
אותי?"

הוא חזר מיד לחברו באומרו:
"ידידי, אל תופתע שאני חוזר
מהר כל כך. אני יודע שהכד הוא
זה שבעצמי העמדתי במחסנך,
אבל בכד זה טמנתי גם אלף
מטבעות זהב, שאותם אני לא
מוצא יותר. אולי הזדקקת להם
והשקעת אותם בעסקים שלך. אם
כך, תוכל להחזיר לי אותם מתי
שרק תוכל."

שמחה רבה על כך שראה את
חברו אחרי היעדרות כה
ממושכת.

עלי קוגליה שאל מיד על הכד שלו
והחבר ענה: "ידידי, הכד שלך לא
גרם לי כל טרחה. הנה מפתח
למחסן. לך ותמצא את הכד
במקום בו השארת אותו."

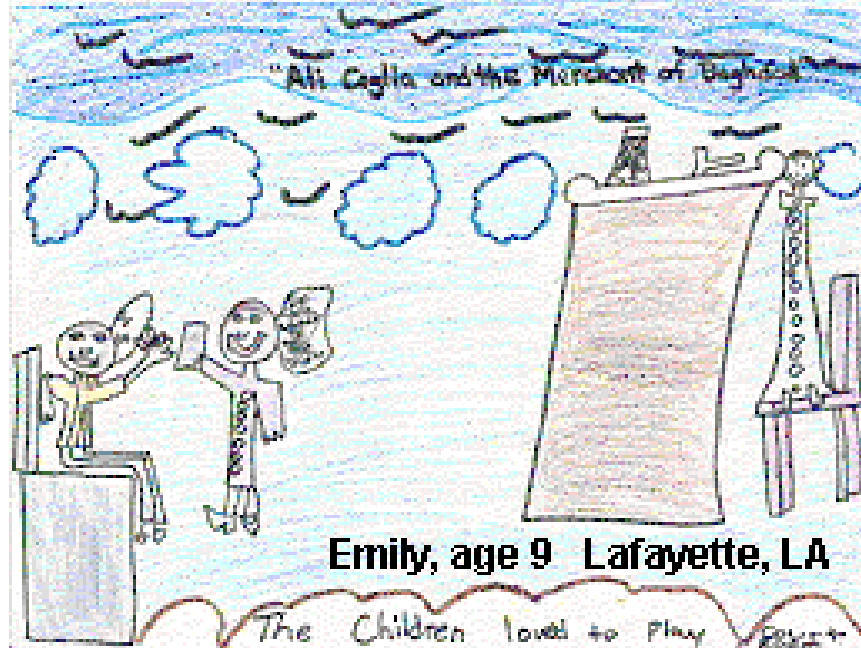
עלי קוגליה ירד למחסן, לקח את
הכד, החזיר את המפתח, הודה
לחברו על השמירה וחזר עם הכד
למקום מגוריו.

שם פתח את הכד ושם את ידו
פנימה, עד המקום בו אמורות היו
להמצא המטבעות, אך לא מצא
אותם.

הסוחר שהתכוון לתלונה כזו ענה
מיד: "ידידי עלי קוגליה, הרי
כשהבאת את הכד למחסני, לא
נגעתי בו. הלא נתתי לך מפתח
למחסן? הלא שמת אותו שם
בעצמך? הלא מצאתו אותו באותו
המקום, סגור כפי שהיה? ועכשיו
אתה דורש ממני אלף מטבעות
זהב? האם אמרת שאוצר כזה
נמצא בכד? פלא שאינך דורש
יהלומים או פנינים! זה קל לבוא
לביתי ולהאשים אותי ולהכתים
את שמי הטוב! לך מכאן!"
הוא אמר זאת בלהט כזה שכל
נוכחים בסביבה השתוממו.
סוחרים מחנויות שכנות יצאו כדי

להבין על מה הויכוח. עלי קוגליה
סיפר את תלונתו והחבר הכחיש
את הכל.
מיד תבע עלי קוגליה את הסוחר
למשפט. שם האשים אותו בגניבת
אלף מטבעות זהב שנשאר
לשמירה אצלו. כשהשופט שאל
האם יש לו לכך עדים, ענה עלי
קוגליה שלא לקח כל אמצעי
זהירות, כי תמיד האמין שחברו
הוא אדם ישר ואמין.
הסוחר השני אז נקט באותו קו
ההגנה כמו קודם, הסביר שאמנם
הכד של עלי קוגליה עמד
במחסנו, אך הוא לא נגע בו כלל.
נאמר לו שהכד מכיל רק זיתים

בחברת ראש לשכתו, בסמטאות
העיר בגדאד. כך גם הוא יצא

באותו הערב. בדרכו שמע פתאום
קולות ילדים. כשניגש לאחד
משערי העיר ראה קבוצה של
עשרה או שנים עשר ילדים

והוא האמין בכך. הוא התלונן
שמכפישים את שמו ונשבע שלא
ידע כלל על האוצר.
השופט קיבל את שבועתו וביטל
את התלונה בגלל חוסר הוכחות.
עלי קוגליה, שלא השלים עם
אובדן של סכום זהב כל כך גדול,
החליט לעתור לכליף הרון אל
רשיד בעצמו. הוא הכין בקשה
בכתב וקצין החצר הביאה לכליף.
הכליף הודיע לכל הנוגעים בדבר
על שעת שמיעה של התלונה
בארמונו וכך גם נמסר לעלי
קוגליה.
מנהגו של הכליף היה להתחפש
מדי פעם לאדם פשוט ולסוב,

המשחקים לאור הירח. אחד
הילדים אמר: "בואו נשחק בבית
משפט."
מאחר ותלונתו של עלי קוגליה
ומשפטו התפרסמה בכל העיר,
הילדים מיד הסכימו למשחק. הם
חילקו ביניהם את התפקידים.
השופט המדומה אמר לעלי
קוגליה המדומה להציג את
תלונתו. עלי קוגליה המדומה
סיפר את הסיפור כולו והביע צער
על הפסד סכום גדול כזה. גם
הילד ששיחק את תפקיד הסוחר
השני הציג את דבריו במרץ רב,
ואחר כך גם הביע הסכמתו
להישבע שדבריו הם אמת

לאמיתה.
"לא כל כך מהר" אמר השופט
המדומה "לפני שתשבע, אני רוצה
לראות את כד הזיתים." הילד
ששיחק את תפקידו של עלי
קוגליה השתחוה והלך ואחרי
כמה רגעים חזר, עשה כאילו שם
את כד הזיתים לפני השופט,
ואמר שזה אותו הכד שהופקד
אצל חברו הסוחר. השופט
המדומה אמר אז לפתוח את הכד,
ועשה כאילו הוא מביט לתוכו.
"אלה זיתים יפים" אמר ועשה
כאילו הוא טועם מהם "גם טעמם
נהדר. קשה להאמין שהם נשארו
טובים כל כך אחרי שבע שנים.

שני הסוחרים המדומים בדקו,
כביכול, את הזיתים ואמרו שהם
טריים וטובים.
"אבל" אמר השופט "עלי קוגליה
אמר בעצמו שהוא הכניס אותם
לכד לפני שבע שנים."
"אדוני" ענו הסוחרים "אנו
מבטיחים שאלה זיתים מהמסיק
של השנה, וכך יגיד לך גם כל
סוחר זיתים שבבגדאד."
השופט הצביע באצבע מאשימה
על הסוחר המדומה: "אתה גזלן"
אמר "ויש להעניש אותך מיד!"
כך סיימו הילדים את המשחק
שלהם, וברעש ומהומה גדולים
עשו כאילו סוחבים את הסוחר

לכן אנו נזמין לכאן סוחרי זיתים
אחדים, שיתנו את דעתם."
שני ילדים, משחקים שני סוחרי
זיתים, נעמדו לפני השופט.
"אמרו לי" אמר השופט המדומה
"כמה זמן ניתן לשמור זיתים, כדי
שיישארו טובים לאכילה?"
"אדוני" ענה אחד הילדים-סוחרים
"גם שתשמור אותם בתנאים
הטובים ביותר ובהקפדה יתירה,
אחרי שלוש שנים זיתים יאבדו גם
את טעמם וגם את צבעם."
"אם כך" אמר השופט המדומה
"הביטו לכד הזה ואמרו כמה זמן
עבר מאז שהוכנסו לתוכו הזיתים
האלה."

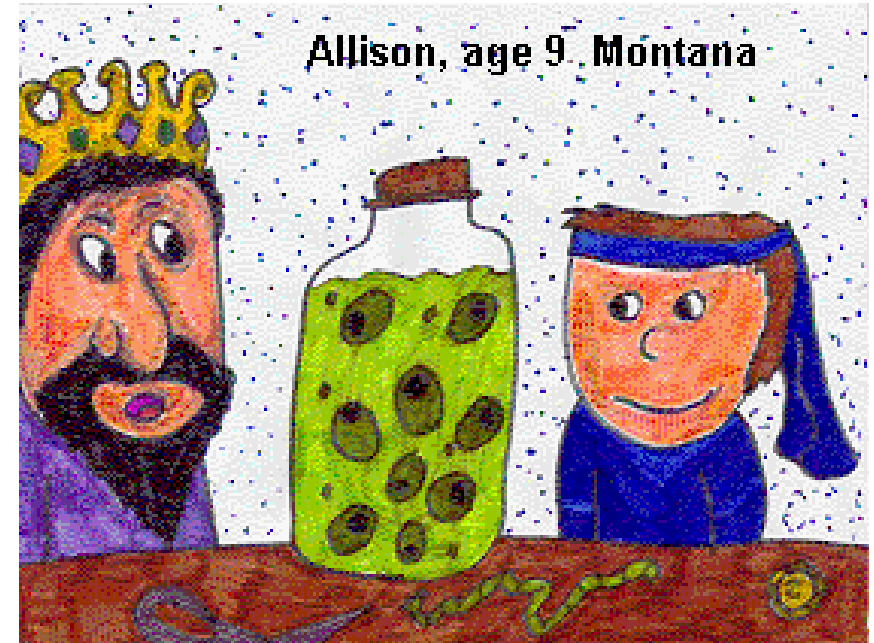
האשם לכלא.

קשה לתאר כמה העריץ והתפעל
הכליף מתבונתו של הילד ששיחק
את תפקיד השופט. הנה מצא

"זכור את הבית הזה" אמר לראש
לשכתו "ומחר תביא את הילד
הזה לארמון, כדי שישפוט את
המקרה בעצמו, יחד איתי. גם
תזכיר לעלי קוגליה להביא לארמון
את כד הזיתים, ותזמין גם שני
מומחי זיתים."

למחרת הושיב הרון אל רשיד את
הילד לידו על הכס, כשעלי קוגליה
והסוחר השני הביאו בפניו את
דבריהם.

כאשר הסוחר הציע להישבע, אמר
הילד: "עוד לא. אנו צריכים לראות
קודם את כד הזיתים."
אזי הביא עלי קוגליה את הכד
ושם אותו לרגלי הכליף. הילד

פתרון לבעיה שעמדה לפניו
למחרת.

שאל את הסוחר האם זה אמנם
אותו הכד שהיה במחסן במשך
שבע שנים, וזה אמנם אישר זאת.
הילד פתח אז את הכד ונתן
לכליף לטעום זית אחד, ובעצמו
טעם זית אחר. אחר כך הוזמנו
המומחים, שבדקו את הזיתים
וקבעו שאלה הם מהמסיק של
השנה. הילד אמר להם שעלי
קוגליה הכניס את הזיתים לכד
לפני שבע שנים. "אם כך" סיכם
הילד "הכד נפתח והזיתים
הוחלפו."

הסוחר הנבל שראה כי התגלה
הרמאות שלו הודה מיד, וגילה
איפה הטמין את אלף מטבעות

הזהב. הם נמצאו והוחזרו לעלי
קוגליה. הכליף אמר שטוב עשה
הסוחר שהודה מיד והחזיר את
הזהב. אחרת היה נענש קשות
במכות ובכליאה. אחר כך פנה
הכליף לשופט, ששפט קודם את
המקרה ואמר לו ללמוד מהילד,
כדי שידע למלא את תפקידו טוב
יותר בעתיד.

בסוף חיבק הכליף את הילד בחום
רב ושלח אותו לביתו עם מאה
מטבעות זהב כפרס על תבונתו.